

Knižnica

Tímový projekt

Autori: Bc. Marek Barilla
Bc. Jozef Barna
Bc. Frederik Ferencz
Bc. Andrej Hopko
Bc. Robert Švajdlenka
Bc. Tomáš Tomašovič
Bc. Vladimír Tuček

Tím: Martýri (č.18)
Vedúci tímu: Ing. Anna Považanová
Študijný program: Softvérové inžinierstvo a Informačné systémy
dátum: 25.10.2009

Obsah

1 Úvod.....	3
2 Analýza	4
2.1 Analýza knižničného systému STU – OLIB.....	4
2.1.1 Analýza používateľského rozhrania.....	4
2.1.2 Analýza dátovej časti.....	15
2.2 Analýza existujúcich knižničných systémov.....	17
2.2.1 Aleph.....	17
2.2.2 MetaLib.....	20
2.2.3 Slovenská národná knižnica v Martine.....	23
2.2.4 Slovenská ekonomická knižnica EU.....	27
2.2.5 Faceted DBPL (digital bibliography and library project).....	31
2.3 Analýza zdieľania a formátu dát.....	37
2.3.1 Charakteristika formátu MARC 21.....	39
2.3.2 Časti záznamu MARC 21.....	40
2.4 Analýza technologických možností pre implementáciu webového rozhrania knižnice.....	42
2.4.1 PHP.....	42
2.4.2 ASP.NET.....	43
3 Špecifikácia.....	46
3.1 Zbieranie požiadaviek od používateľov.....	46
4 Návrh riešenia.....	48
4.1 Návrh rozhrania.....	48
4.2 Návrh databázy.....	52
4.2.1 Architektúra nasadenia databázovej vrstvy.....	52
4.2.2 Stratégie prepojenia databáz.....	53
4.2.3 Návrh novej databázy.....	53
5 Použitá literatúra.....	54

1 Úvod

Akademická obec je typická svojim častým využívaním knižníc a materiálov, ktoré knižnica ponúka. V dnešnej dobe, v dobe informácií a informačných technológií, je preto samozrejmosťou, že určité možnosti knižníc sa previedli do digitálnej podoby a ponúkajú sa používateľom prostredníctvom Internetu. Jedná sa hlavne o služby, ktoré je možné vykonať bez nutnosti byť fyzicky prítomný v knižnici, ako napríklad vyhľadávanie publikácií v systéme. Táto funkcionality umožňuje používateľom zistiť, aké publikácie sa v knižnici nachádzajú, v akom počte, a umožňuje používateľovi vyhľadávať publikácie podľa autora, prípadne podľa iných kritérií. Tieto elektronické knižničné systémy sú však rôznorode a každý je svojim spôsobom špecifický a ponúka iné rozhranie a sčasti rozdielny prístup k vyhľadávaniu.

Tento dokument vznikol ako požiadavka predmetu Tímový projekt a opisuje celkový projekt vytvorenia alternatívy k rešeršnému rozhraniu knižničného systému Slovenskej technickej univerzity v jednotlivých etapách analýzy, špecifikácie, implementácie a testovania. Dokument je rozdelený do jednotlivých logicky ucelených kapitol, ktoré obsahujú podrobné informácie o jednotlivých etapách.

2 Analýza

2.1 Analýza knižničného systému STU – OLIB

2.1.1 Analýza používateľského rozhrania

Existujúce riešenie knižničného systému STU sa nachádza na adrese <http://olib.cvt.stuba.sk/cgi-bin/w21STUsl.sh>. Pre knižnicu je naimplementované jednoduché používateľské rozhranie v HTML, s podporou Javascript. Samotné vyhľadávanie je rozdelené na 12 kategórií. Hlavné formuláre sú popísané nasledovne:

Výber – názov a/alebo autor

začiatok názvu
začiatok podnázvu
priezvisko autora
je to celé priezvisko ?
iniciály mena
počet záznamov na stranu

výber môžete redukovať pomocou ďalších obmedzení

redukcia na dátum vydania do: *RRRR - rok*
 redukcia na dátum vydania po: *RRRR - rok*
 na fakulte:

- bez redukcie
- Fakulta architektúry
- Fakulta chemickej a potravinárskej technológie
- Fakulta elektrotechniky a informatiky
- Fakulta informatiky a infor.technológií
- Materiálovotechnologická fakulta

druh dokumentu:

- bez redukcie
- A adresár
- A antológia
- A atlas
- A bibliografia
- A biografia

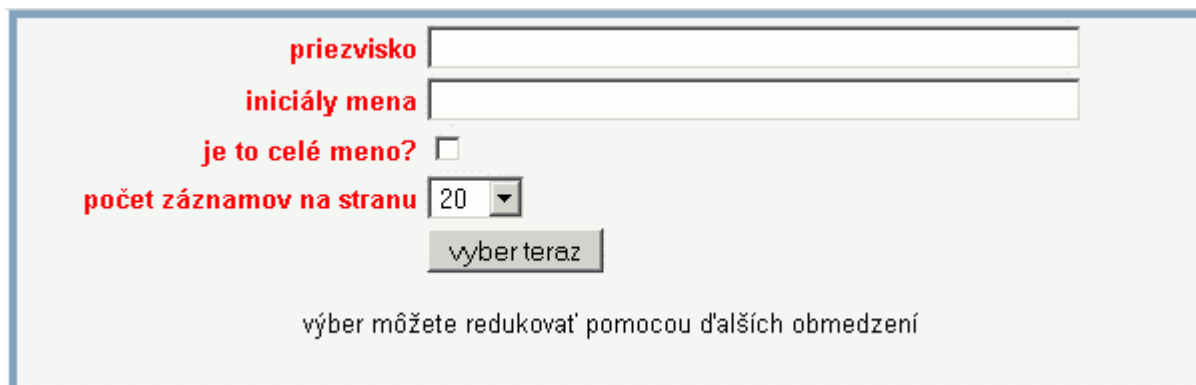
jazyk dokumentu:

- bez redukcie
- angličtina
- anglosaština
- arabčina
- bulharčina
- čeština

Obrázok 1: Základné vyhľadávanie

Základné vyhľadávanie umožňuje vyhľadať prácu podľa začiatku jej názvu, alebo podľa autora. Samotné vyhľadanie je diakriticky senzitivné a dá sa redukovať podľa obmedzení na obrázku 1.

Výber – autor

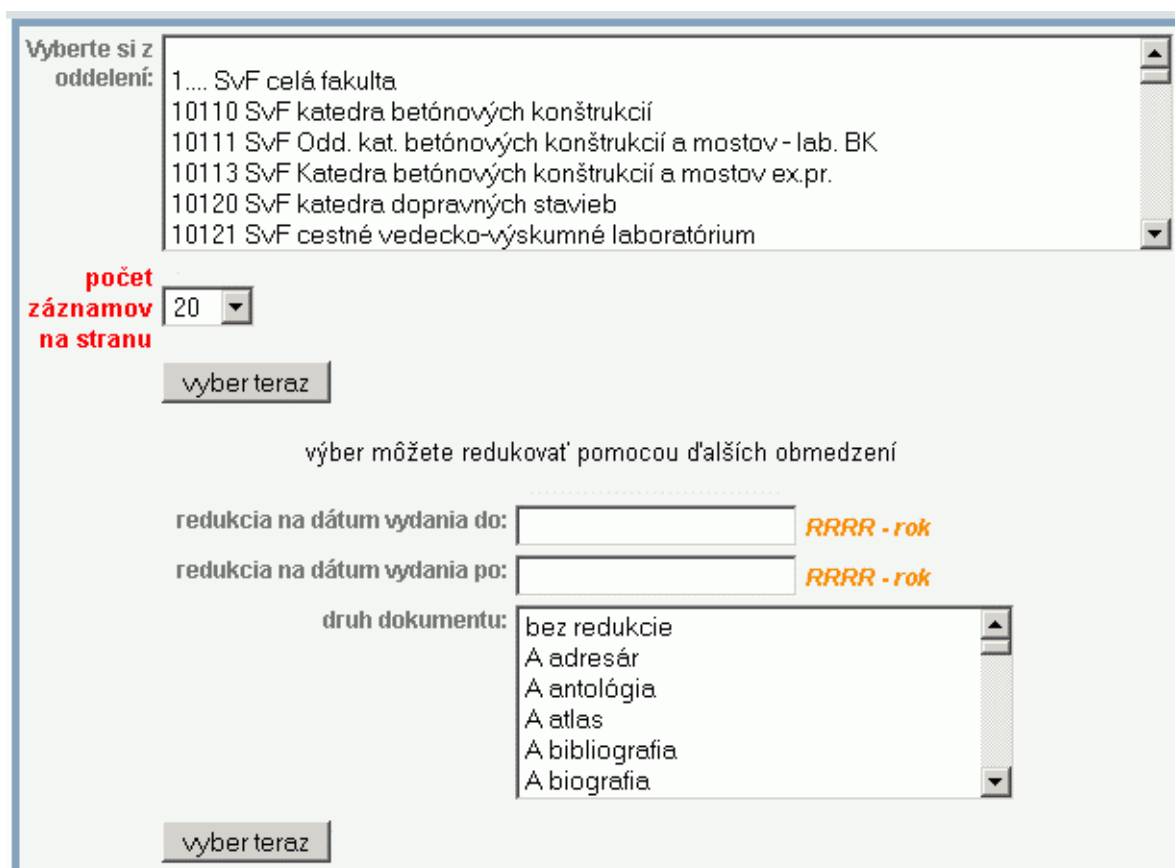
priezvisko
iniciály mena
je to celé meno?
počet záznamov na stranu

výber môžete redukovať pomocou ďalších obmedzení

Obrázok 2: Vyhľadávanie podľa autora

Na obrázku 2 je znázornené vyhľadávanie priezviska autora v kombinácii s iniciálami celého mena.

Oddelenie

Vyberte si z oddelení:
 1... SvF celá fakulta
 10110 SvF katedra betónových konštrukcií
 10111 SvF Odd. kat. betónových konštrukcií a mostov - lab. BK
 10113 SvF Katedra betónových konštrukcií a mostov ex.pr.
 10120 SvF katedra dopravných stavieb
 10121 SvF cestné vedecko-výskumné laboratórium

počet záznamov na stranu

výber môžete redukovať pomocou ďalších obmedzení

redukcia na dátum vydania do: **RRRR - rok**
 redukcia na dátum vydania po: **RRRR - rok**

druh dokumentu:
 bez redukcie
 A adresár
 A antológia
 A atlas
 A bibliografia
 A biografia

Obrázok 3: Vyhľadávanie podľa oddelenia

Vyhľadávanie môže byť uskutočnené aj podľa fakúlt a následne doladené dodatočnými redukciami.

Klasifikačné znaky

začiatok znaku
výber z indexu
počet záznamov na stranu 20
 vyber teraz

výber môžete redukovať pomocou ďalších obmedzení

na fakulte:

- bez redukcie
- Fakulta architektúry
- Fakulta chemickej a potravinárskej technológie
- Fakulta elektrotechniky a informatiky
- Fakulta informatiky a infor.technológií
- Materiálovotechnologická fakulta

druh dokumentu:

- bez redukcie
- A adresár
- A antológia
- A atlas
- A bibliografia
- A biografia

jazyk dokumentu:

- bez redukcie
- angličtina
- anglosaština
- arabčina
- bulharčina
- čeština

Obrázok 4: Vyhľadávanie podľa klasifikačných znakov

Na obrázku 4 je zobrazené vyhľadávanie podľa klasifikačných znakov. Taktiež je možná redukcia vyhľadaných výsledkov.

Predmetové heslo (aj synonymá)

začiatok hesla
výber z indexu
počet záznamov na stranu 20
 vyber teraz

výber môžete redukovať pomocou ďalších obmedzení

Obrázok 5: Vyhľadávanie podľa hesla

Existujúci systém umožňuje vyhľadávanie podľa predmetového hesla dokumentu.

Kombinovaný výber

The screenshot displays a search interface with the following elements:

- Search Criteria:** Four rows of search criteria, each with a dropdown menu and a text input field.
  - Row 1: **hladaj v** (search in) dropdown set to "hlavný názov" (main title).
  - Row 2: **a súčasne v** (and simultaneously in) dropdown set to "priezvisko/korporácia" (surname/corporation).
  - Row 3: **a súčasne v** dropdown set to "hlavný názov".
  - Row 4: **a súčasne v** dropdown set to "hlavný názov".
- Match Options:** Below each search criterion are two checkboxes: "zhoda presne" (exact match) and "pociatok hodnoty" (value starts with). In all cases, "pociatok hodnoty" is checked.
- Results per Page:** A label "počet záznamov na stranu" (number of records per page) with a dropdown menu set to "20".
- Action:** A button labeled "vyber teraz" (select now).
- Additional Filters:** Below the main search area, there is a section for further narrowing results:
  - "redukcia na dátum vydania do:" (reduction by publication date to) with a text input field and "RRRR - rok" (YYYY - year) label.
  - "redukcia na dátum vydania po:" (reduction by publication date after) with a text input field and "RRRR - rok" label.
  - "na fakulte:" (by faculty) with a list box containing: "bez redukcie", "Fakulta architektúry", "Fakulta chemickej a potravinárskej technológie", "Fakulta elektrotechniky a informatiky", "Fakulta informatiky a infor.technológií", and "Materiálovotechnologická fakulta".
  - "redukcia na typ informácie:" (reduction by information type) with a list box containing: "kvalifikačné práce", "multimédiá", "oficiálne dokumenty", "samostatný dokument", "súborná úroveň", and "tlačené knihy".
  - "jazyk dokumentu:" (document language) with a list box containing: "bez redukcie", "angličtina", "anglosaština", "arabčina", "bulharčina", and "čeština".
- Action:** A second button labeled "vyber teraz" at the bottom of the filter section.

Obrázok 6: Kombinované vyhľadávanie

V kombinovanom vyhľadávaní je možné súčasne nastaviť viacero kritérií vyhľadávania, ako je znázornené na obrázku 6. Výsledky je možné dodatočne redukovať.

Identifikačný kód dokumentu

identkód

počet záznamov na stranu ▼

výber môžete redukovať pomocou ďalších obmedzení

na fakulte:
Fakulta architektúry
Fakulta chemickej a potravinárskej technológie
Fakulta elektrotechniky a informatiky
Fakulta informatiky a infor.technológií
Materiálovotechnologická fakulta

druh dokumentu:
A adresár
A antológia
A atlas
A bibliografia
A biografia

Obrázok 7: Identifikačný kód dokumentu

Každá práca má svoj identifikačný kód, podľa ktorého je ju možné presne dohľadať.

Edície

názov edície

číslovanie v edícii

výber názvov edícií dokumentov
preddef.: *výber dokumentov pre edíciu(e)*

počet záznamov na stranu 20

výber môžete redukovať pomocou ďalších obmedzení

na fakulte:

- bez redukcie
- Fakulta architektúry
- Fakulta chemickej a potravinárskej technológie
- Fakulta elektrotechniky a informatiky
- Fakulta informatiky a infor.technológií
- Materiálovotechnologická fakulta

druh dokumentu:

- bez redukcie
- A adresár
- A antológia
- A atlas
- A bibliografia
- A biografia

Obrázok 8: Vyhľadávanie edícií

Taktiež je možné vyhľadávanie edícií diel.

Vydavateľ

názov vydavateľa

výber z indexu

počet záznamov na stranu

výber môžete redukovať pomocou ďalších obmedzení

na fakulte:

- bez redukcie
- Fakulta architektúry
- Fakulta chemickej a potravinárskej technológie
- Fakulta elektrotechniky a informatiky
- Fakulta informatiky a infor.technológií
- Materiálovotechnologická fakulta

druh dokumentu:

- bez redukcie
- A adresár
- A antológia
- A atlas
- A bibliografia
- A biografia

jazyk dokumentu:

- bez redukcie
- angličtina
- anglosaština
- arabčina
- bulharčina
- čeština

vyrad'ovacie štádium:

- bez redukcie
- návrh na vyradenie
- vyradený dokument
- vyradovacie konanie

uloženie dokumentu:

- bez redukcie
- A*výpožičky v knižnici - Fakulta architektúry
- A*sklad v knižnici - Fakulta architektúry
- A*študovňa v knižnici - Fakulta architektúry
- A*KJ - Fakulta architektúry
- A*UAOOB - Fakulta architektúry

Obrázok 9: Vyhľadávanie podľa vydavateľa

Existujúci systém ponúka používateľovi možnosť vyhľadania diela podľa vydavateľa.

Slovo z názvu, podnázvu, hesla

slovo

počet záznamov na stranu 20

výber môžete redukovať pomocou ďalších obmedzení

na fakulte:

- bez redukcie
- Fakulta architektúry
- Fakulta chemickej a potravinárskej technológie
- Fakulta elektrotechniky a informatiky
- Fakulta informatiky a infor.technológií
- Materiálovotechnologická fakulta

druh dokumentu:

- bez redukcie
- A adresár
- A antológia
- A atlas
- A bibliografia
- A biografia

jazyk dokumentu:

- bez redukcie
- angličtina
- anglosaština
- arabčina
- bulharčina
- čeština

Obrázok 10: Vyhľadávanie podľa názvu

Samozrejme je možnosť vyhľadávania podľa slova v názve, prípadne podnázvu.

Uloženie

kód uloženia

špeciálny formát

počet záznamov na stranu 20

Obrázok 11: Vyhľadávanie podľa kódu uloženia

Ďalším vyhľadávaním je hľadanie podľa kódu uloženia.

Prírastky za mesiac

rok-mesiac (rrrr-mm)
kód katedry
špec.formát
počet záznamov na stranu

 Svoj výber si budete môcť v ďalšom kroku redukovať

Obrázok 12: Vyhľadávanie prírastkov za mesiac.

Prihlásenie

pre prístup do modulu s rozšírenou službou pre čitateľov knižníc sa musíte identifikovať
uvedte prosím váš čit.kód :
uvedte vaše heslo :
 Ak odchádzate od počítača a ste identifikovaný v systéme urobte reset aby ste znemožnili iným
 prezerat' vaše konto

 tu by bola možnosť aj samoregistrácie

Obrázok 13: Prihlásenie do rozšíreného modulu služieb

V existujúcom systéme je možnosť rozšíreného prehliadania po prihlásení sa používateľa, ktorý má možnosť prístupu do tejto sekcie.

Zobrazenie výsledkov

meno	Novak, A
iniciala	A
tituly(oslovenie)	
identifikacia	
prac.zaradenie	
v organ.článku	
norm. priezvisko	novak
norm. krstné	a
norm. iniciala	a
katalogizoval	
dátum katal.	
upravil	
dátum úpravy	
zodpovednosť	<u>celkom(1)</u> <u>autor:(1)</u>

Obrázok 14: Zobrazenie výsledku vyhľadávania autora

dokument	Technische Mechanik. Aufbagen und Lösungen. Dritte Auflage / [aut.] Lugner,P.; Desoyer,K.; Novak,A	tlačené knihy			
autor(i)	Lugner, P (autor) Desoyer, K (autor) Novak, A (autor)				
kolácia	215 s.				
vyd.údaje	Wien(Rakúsko) : Springer, 1988				
klasifikácia	531.8				
identkód	fakulta	uloženie	signatúra	stav (vráti dňa)	kategória
J81654	SjF	J*Katedra technickej mechaniky	J*81654/K 10	vyňatý z výp. procesu	max 1 rok

Obrázok 15: Zobrazenie výsledku vyhľadávania dokumentu

Výsledky sa v existujúcom systéme zobrazujú relatívne prehľadne v tabuľkách, ako je vidno na obrázkoch 14 a 15.

Zhrnutie

Existujúca klientská časť je nepostačujúca, nielen ohľadom prehľadnosti, ale aj ohľadom používateľskej prívetivosti. Používateľ bez popisu nevie, na čo slúži určitý ovládací prvok, alebo kľúčové vyhľadávacie slovo. Redukčné funkcie sa musia potvrdzovať, čo je častokrát pomalé. Bolo by vhodné doplniť nápovedu, ponúknuť návrhy pri písaní slova, a rozlíšiť diakriticky senzitivné vyhľadávanie.

2.1.2 Analýza dátovej časti

Filtrovateľné dáta pôvodnej aplikácie

Pôvodná aplikácia ponúka rôzne filtre na nájdenie hľadaného diela. Filtrované polia je možné klasifikovať do dvoch hlavných kategórií podľa výsledku.

1. Dielo – polia, ktoré sú atribútmi konkrétneho diela uloženého v knižnici
  - a) autor – autor(i) dokumentu
  - b) názov – plný názov dokumentu
  - c) podnázov – podnázov
  - d) vydavateľ – vydavateľ diela
  - e) dátum vydania – dátum publikácie diela
  - f) oddelenie STU – oddelenie, na ktorom dielo vzniklo
  - g) edícia – edícia, v rámci ktorej bolo dielo vydané
  - h) heslá (kľúčové slová) – kľúčové slová k dielu
  - i) druh dokumentu – druh dokumentu, kde patrí dané dielo (napríklad: „D diplomová práca“, „A monografia“, „S aplikačný program“)
  - j) klasifikačné znaky – dohodnutý číselný kód identifikujúci dielo
2. Exemplár – polia, ktoré definujú jednu fyzickú (resp. digitálnu) verziu (výtlačok) diela
  - a) identkód – jednoznačný identifikátor exempláru
  - b) signatúra – signatúra exempláru v systéme
  - c) uloženie – kód uloženia exempláru
  - d) jazyk – jazyk, v ktorom je exemplár napísaný
  - e) uložené na fakulte – identifikácia miesta uloženia exempláru
  - f) stav – stav, v ktorom sa konkrétny exemplár práve nachádza (napríklad: „dostupný“, „požičaný“, „vyňatý z výp. procesu“)
  - g) kategória – kategória možností pôžičky pre daný exemplár
  - h) vyrad'ovacie štádium – štádium exemplára vo vyrad'ovacom procese

Ostatné zobrazované dáta pôvodnej aplikácie

V pôvodnej aplikácii sú niektoré údaje o dielach a exemplároch zobrazované, ale nie je možné podľa nich filtrovať. Všetky zobrazované dáta sú zjednotením oboch zoznamov údajov pôvodnej aplikácie.

1. Dielo
  - a) URL – umiestnenie digitálnej verzie dokumentu
  - b) kolácia – popis rozsahu a príloh diela
  - c) „pozri aj“ – citujúce diela
  - d) posledná úprava – zamestnanec STU, ktorý posledný upravil záznam o diele
2. Exemplár (všetky zobrazované údaje smú byť aj filtrom)

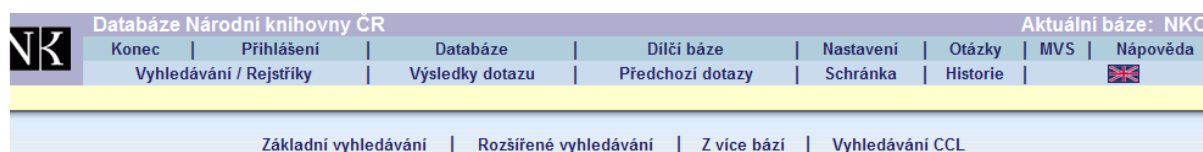
2.2 Analýza existujúcich knižničných systémov

2.2.1 Aleph

Tento systém je využívaný knižnicami ako napríklad ČVUT, Národná knižnica ČR a Knižnica Masarykovej univerzity.

Základné funkcie systému:

- Vyhľadávanie kníh
- Prehľad predchádzajúcich hľadání
- Ukladanie vyhľadaných kníh do schránky
- História uložených výsledkov vyhľadávania

Obrázok 16: Hlavné menu knižničného systému Aleph

Vyhľadávanie kníh

Používateľ má k dispozícii štyri možnosti vyhľadávania:

- Základné vyhľadávanie
Pozostáva z výberu údajov, v ktorom chce užívateľ vyhľadávať zadané slovo. Ďalej môže užívateľ zvoliť druh dokumentu. Jednoduché hľadanie bez veľa možností pre rýchle vyhľadanie knihy alebo iného dokumentu. Pre presnejšie vyhľadávanie je užívateľovi umožnené používať logické operátory (AND, OR, NOT).

Základní vyhledávání [Přehled nejžádanějších titulů](#)

Vyberte údaj pro vyhledávání:	Všechny údaje	OK Vyčistit formulář
Zadejte slovo nebo slovní spojení:	____	
Druh dokumentu:	____ ☐ pouze dokumenty v češtině	
Bližkost slov?	☒ Ne ☐ Ano	

• Pro další informace použijte tabulku [kódů jazyků](#), tabulku [kódů zemí](#) a tabulku [kódů druhů dokumentu](#).

Obrázok 17: Základný vyhľadávajúcí formulár

- Rozšírené vyhľadávanie
Používateľ môže vyhľadávať v troch údajoch súčasne. Ostatné vlastnosti vyhľadávacieho formuláru sú rovnaké ako pri predchádzajúcom základnom vyhľadávaní.

NKC - Rozšírené vyhľadávání

Vyberte údaj pro vyhľadávání	Zadejte slovo nebo slovní spojení	Blížkost slov?	Počet záz. n.
Všechny údaje	____	☒ Ne ☐ Ano	
Všechny údaje	____	☒ Ne ☐ Ano	
Všechny údaje	____	☒ Ne ☐ Ano	
Pro zobrazení klikněte na Celkový počet záznamů.			Celkem:
			OK Vyčistit formulář

Obrázok 18: Rozšírené vyhľadávání

- c) Vyhľadávání z viacerých databáz
Tento typ vyhľadávania umožňuje vykonať rešeršný dotaz vo viacerých databázach naraz. Po vykonaní vyhľadávania je zobrazený zoznam báz s počtom nájdených záznamov. Kliknutím na názov bázy dát je možné prehľadávať záznamy v jednotlivých databázach.

Základní vyhľadávání Rozšírené vyhľadávání Z více bází Vyhľadávání CCL	
Vyberte údaj pro vyhľadávání:	Všechny údaje
Zadejte slovo nebo slovní spojení:	____
Blížkost slov?	☒ Ne ☐ Ano
Výběr databází:	☐ NKC ☐ SKC ☐ ČNB ☐ ANL ☐ SLK ☐ KKL
OK Vyčistit formulář	

Obrázok 19: Vyhľadávající formulár z viacerých báz

- d) Vyhľadávání s použitím jazyka CCL
Vyhľadávání pomocou príkazu v CCL jazyku. Použiť je možné nasledujúce skratky:
- WRD - Slová z väčšiny údajov záznamu (názov, autor, predmet, miesto vydania, nakladateľ, rok vydania, atď.)
  - WTL - Slová z názvov údajov (názov, názov časti, edícia, originál atď.)
  - WAU - Slová z údajov o autoroch a korporáciách / podujatiach (konferenciách, seminároch, atď.) v úlohe pôvodcu
  - WPB - Slová z názvu nakladateľa
  - WPP - Slová z údajov o mieste vydania
  - WKW - Slová z predmetových hesiel a iných podobných údajov
  - WOB - Slová z údajov o obsadení (hudobné diela)
  - WYRUL - Rok vydania
  - WPF - Periodicita (seriálové dokumenty)
  - WPV - Kód krajiny vydania (pozri tabuľku kódov krajín)
  - WLN - Kód jazyka dokumentu (pozri tabuľku kódov jazyky)
  - WLO - Kód jazyka originálu
  - WTP - Druh dokumentu (pozri tabuľku kódov druhov dokumentov)
  - ISN - ISBN / ISMN / ISSN
  - OP - Číslo oficiálnej publikácie

- SG – Signatúra

NKC - Vyhledávání pomocí jazyka CCL

Zadejte dotaz CCL:

Blizkost slov? Ne Ano

• V bázi NKČ se používají následující kódy (zkratky):

Obrázok 20: Vyhľadavací formulár pomocou jazyka CCL

Zobrazenie výsledkov hľadania

Výsledky vyhľadávania sú zobrazené v prehľadnej tabuľke. Obsahuje šesť základných stĺpcov: číslo položky, názov, autor, vydavateľ, rok vydania, exempláre. Ponúka štandardné funkcie zotriedenia. Chýba rozšírený filter na zníženie počtu a konkretizovanie výsledkov. Používateľ môže využiť priamy prechod na určitú stránku. Vyhľadávanie vo veľkom množstve kníh je veľmi rýchle (niekoľko milisekúnd).

NKC - Výsledky dotazu: Slova-Všechna pole= Praha

Pro změnu setřídění záznamů klikněte na podtržený název sloupce. Limit pro setřídění a zobrazení je 2500 záznamů.

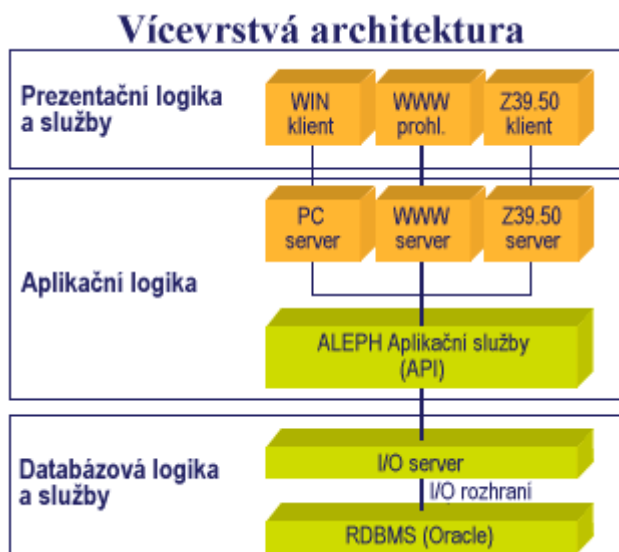
Záznamy 1 - 10 z 553230

#	Název	Autor	Nakladatel	Rok vyd.	Exempláře
1	☐ ### stačí_drahoušku! [zvukový záznam]	Krausberry (hudební skupina)	[Praha] : Levné knihy,	p2007	
2	☐ 10 let Mistrovství České republiky v dětských country tancích : 1998-2008 / [sestavil Jiří Pšeněný]		Praha : Českomoravská asociace dětských country tanečních skupin,	c2009	
3	☐ 100 nej léčivých potravin / Paula Bartimeusová	Bartimeus, Paula	Praha : Slovart,	c2009	
4	☐ 100 nej tajemství diet / Anna Selbyová	Selby, Anna	Praha : Slovart,	c2009	
5	☐ 100 zlatých pravidel pro lásku a přátelství / Richard Templar ; [přeložili Milina Krajčovičová, Daniel Helekal]	Templar, Richard	Praha : Grada,	2009	
6	☐ 1000 anglických frází : ustálená slovní spojení, idiomy, fráze / Iněložila Lenka Pecharnová		Praha : Grada,	2009	

Obrázok 21: Výsledok vyhľadávania

Architektúra systému Aleph

Pohľad na architektúru systému je znázornený na obrázku nižšie. Je navrhnutý pre splnenie požiadaviek na efektívne zdieľanie dát medzi ostatnými knižničnými systémami. Podporuje netriviálne kombinácie knižničných pravidiel a spôsob zdieľania dát (súborový katalóg, база autorít, centrálny katalóg, virtuálny súborový katalóg).

Obrázok 22: Architektúra systému Aleph

2.2.2 MetaLib

Využívaný portálom Jednotnej informačnej brány (jib.cz).

Základné informácie o paralelnom vyhľadávači MetaLib

JIB je založená na spojení dvoch produktov firmy Ex Libris, ktorými sú MetaLib, zabezpečuje vyhľadávanie v rôznych informačných zdrojoch, a SFX umožňujúci pridané služby.

MetaLib je vybavený na rôzne účely tromi druhmi rozhrania. Rozhranie WWW, určené pre koncových užívateľov, predstavuje jednotné pracovné prostredie, kde je možné pomocou jedného dotazovacieho jazyka využívať súčasne veľa heterogénnych zdrojov a získavať z nich výsledky v jednotnej podobe. S vrátenými záznamy a dokumenty môžu užívatelia ďalej pracovať a využívať nadväzujúce služby ďalších systémov. Rozhranie Z39.50 slúži na komunikáciu s inými systémami, hlavne pre účely vyhľadávania a sťahovania záznamov. Tretím typom rozhrania, ktoré MetaLib ponúka, je univerzálny API, pomocou ktorého môžu iné systémy využívať interné funkcie MetaLib nezávisle na WWW rozhraní. MetaLib tak môže byť ľahko integrovaný do už existujúcich portálov alebo iných produktov a služieb, napríklad do portálu knižnice.

MetaLib ponúka čitateľom ľahkú cestu k nájdeniu a využívaniu elektronických zdrojov, relevantných k ich predmetu záujmu. Užívateľské prostredie vyhovuje rôznym úrovniam odbornosti - umožňuje jednoduché vyhľadávanie informácií pre začiatočníkov pomocou preddefinovaných vyhľadávacích skupín aj pre expertov formou pokročilého vyhľadávania. Knihovníkom MetaLib poskytuje nástroj pre usporiadanie hybridných informačných zdrojov pod jednou strechou - zdroje

môžu byť miestne alebo vzdialené, voľne prístupné alebo licencovanej. Administrátori vo webovom prostredí konfigurujú zdroje s použitím obsiahle znalostnej bázy zdrojov.

Vyhľadávanie

MetaLib použitý na portáli jib.cz má veľmi jednoduché užívateľské prostredie na vyhľadávanie. Pri jednoduchom vyhľadávaní, užívateľ zadá text na vyhľadanie knihy a vyberie skupinu zdrojov, kde bude systém knihu hľadať.

The screenshot shows the JIB search interface. At the top, there is a navigation menu with links: Snadné hledání, Nalézt zdroje, Nalézt e-časopis, Profi hledání, Můj prostor, and Info portál. Below the menu is a search bar with a 'Hledat' button and a 'Záznamy' link. The main section is titled 'Snadné hledání' and has two tabs: 'Jednoduché' (selected) and 'Pokročilé'. Below the tabs is a search input field and an 'OK' button. Underneath, there is a section 'Skupiny zdrojů' (Source groups) with five radio button options: 'Zahraníční knihy' (selected), 'Knihy v ČR', 'České články', 'Zahr. články', and 'Periodika v ČR'. Each option has a brief description of the source group.

Obrázok 23: Jib.cz - jednoduché vyhľadávanie

Rozdiel medzi pokročilým vyhľadávaním a jednoduchým nie je veľmi veľký. Umožňuje použiť logické operátory (AND, OR, NOT) a zadanie výrazu do dvoch textových polí.

JIB Jednotná informační brána

[Snadné hledání](#) | [Nalézt zdroje](#) | [Nalézt e-časopis](#) | [Profi hledání](#) | [Můj prostor](#) | [Info portál](#)
[Hledat](#) | [Záznamy](#)

Snadné hledání

Jednoduché | **Pokročilé**

Všechna pole AND
Všechna pole

Skupiny zdrojů

- Knihy v ČR**
Hlavní souborné katalogy v ...
- Zahraniční knihy**
Velké evropské a americké ...
- České články**
Vybrané české článkové ...
- Zahr. články**
Vybrané zahraniční ...
- Periodika v ČR**
Noviny, časopisy, sborníky v ...

OK

Obrázok 24: Jib.cz - pokročilé vyhľadavanie

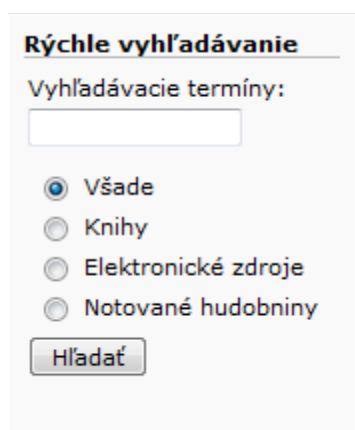
2.2.3 Slovenská národná knižnica v Martine

Módy vyhľadávania:

- rýchle vyhľadávanie
- podľa indexov
- kľúčové slová
- vyhľadávanie v článkoch
- multidatabázové vyhľadávanie
- expertné vyhľadávanie

Rýchle vyhľadávanie

Po zadaní kľúčového slova sa snaží vyhľadávač nájsť ho v názvoch publikácií. Rýchle vyhľadávanie je možné konkretizovať podľa toho, či chceme hľadať knihy, elektronické zdroje, notované hudobniny alebo nám je to jedno a prehľadávame všetko, čo je v databáze.

Rýchle vyhľadávanie

Vyhľadávacie termíny:

Všade
 Knihy
 Elektronické zdroje
 Notované hudobniny

Hľadať

Obrázok 25: Rýchle vyhľadávanie v Slovenskej národnej knižnici

Vyhľadávanie podľa indexov

Toto vyhľadávanie je možné konkretizovať podľa:

- autora
- názvu
- predmetu
- vydavateľa
- signatúry
- názvu časopisu

Prezerat' cez indexy

Kategória:

Napište čo hľadáte:

Obrázok 26: Vyhľadávanie podľa indexov

Vyhľadávanie je riešené tak, že sa pokúša nájsť výsledky aspoň trochu podobné termínu. Moc sa mi to nepáči, pretože potom je nájdených výsledkov príliš veľa a tie najviac relevantné v nich musíme hľadať dlhšie.

Vyhľadávanie podľa kľúčových slov

Je tu možnosť výberu na základe troch kritérií súčasne. Okrem toho môžeme nastaviť charakter kritérií. Na výber sú 4 možnosti (A, ALEBO, NIE, PRI). Pri A chceme aby kritéria platili súčasne, pri ALEBO stačí, aby aspoň jedno kritérium vyhovovalo, pri NIE chceme aby výsledky vyhovujúce danému kľúčovému slovu sa do konečného zoznamu vyhľadávania nezarátali. Charakter kritéria PRI som nepochopil, na čo presne slúži.

Veľký rozdiel oproti predchádzajúcemu spôsobu vyhľadávania spočíva v tom, ako sa vyhodnocuje dané kľúčové slovo. Výsledky hľadania musia zadané kľúčové slovo obsahovať, nestačí len určitá podobnosť. Napriek tomu som sa ale stretol s prípadmi, že mi vyhľadávanie ponúklo výsledky, ktoré s kľúčovým slovom nemali vôbec nič spoločné. Našťastie tých prípadov nebolo veľa. Kľúčové slová sa môžu vzťahovať až na 26 kategórií. Prehľadávanie sa týka databázy Slovenskej národnej knižnice.

Kľúčové slová

Napište čo hľadáte: Kategória:

- A
- ALEBO
- NIE
- PRI

Obrázok 27: Vyhľadávanie na základe kľúčových slov

Vyhľadávanie v článkoch

Funguje vlastne na tom istom princípe ako predchádzajúce hľadanie, ale prehľadáva sa databáza článkov.

Multidatabázové vyhľadávanie

Princíp vyhľadávania stále ostáva, ale môžeme si vybrať z viacerých databáz, s ktorými systém spolupracuje. Ide o nasledujúce databázy:

- Slovenská národná knižnica
- Slovenská knižnica
- ŠVK Banská Bystrica
- Library of Congress
- Univerzitná knižnica
- Knižnica UK
- SNK databáza článkov

Obrázok 28: Multidatabázové vyhľadávanie v Slovenskej národnej knižnici

Expertné vyhľadávanie

Podľa manuálu ho využívajú len zamestnanci knižnice.

Filtre

Zaujímavým prvkom každého vyhľadávania je možnosť použitia filtra. Filter je možné si zdefinovať, uložiť ho, vymazať. Základné kategórie filtrovania, ktoré tento systém ponúka, sú:

- podľa obsahu
- podľa formátu
- podľa jazyka
- podľa miesta vydania
- podľa dátumu vydania
- podľa dátumu kontextu

Nastaviť filtre

Zvoľte položky na filtrovanie. Podržte klávesu CTRL a vyberte požadované filtre.

Uložiť Vymazať Obnoviť

Filtre podľa obsahu

Abstrakty/zhrnutia
Adresáre
Bibliografie
Diplomové a iné kvalifikačné práce

Zahrnúť Nezahrnúť

Filtre podľa formátu

Archivália/Rukopis
Dokumenty na pokračovanie
Elektronické zdroje
Hudba

Zahrnúť Nezahrnúť

Filtre podľa jazyka

Arabic
Chinese
Coptic
Czech

Zahrnúť Nezahrnúť

Dátum vydania

Uložiť Vymazať Obnoviť

Filtre podľa miesta vydania

Alabama
Alaska
Alberta
Arizona

Zahrnúť Nezahrnúť

Dátum kontextu

Obrázok 29: Nastavenie filtrov v Slovenskej národnej knižnici

Zobrazenie výsledkov

Keď vyhľadávanie vytvorí zoznam výsledkov, zobrazuje pri každom zázname len základné dostupné informácie (autor, zdroj, názov, rozsah, preklad názvu). Na každú položku je ale možné kliknúť a zobrazíť úplné informácie.

617 úplný záznam marc	Autor Štiavnický, Ján Názov Tajomné lampy : Príbehy života / Ján Štiavnický Zdroj Život . - Roč. 28, č. 18 (1978), s. 37

Obrázok 30: Výsledok vyhľadávania

URL: https://www.kis3g.sk/cgi-bin/gw_48_1_3/chameleon?skin=snk

Zhrnutie

Celkovo sa mi systém zdal veľmi prehľadný. Ponúkol aj dobrú funkcionálnosť, čo sa týka vyhľadávania v podobe piatich módov hľadania. Čo sa týka konkretizácie hľadania, dali sa využiť súčasne 3 kritériá a okrem toho aj dopredu zadefinovaný filter. Výsledky každého vyhľadávania sa dali ešte dodatočne zoradiť podľa asi 10 kategórií, čo sa mi veľmi páčilo. Okrem toho sa dali vyhľadávania uložiť, predpokladám, že len pre registrovaných a prihlásených užívateľov. Systém obsahuje aj históriu vyhľadávanií pre ľubovoľného používateľa. Stačí len kliknúť a zobrazí sa nám pred tým vykonané vyhľadávanie, čo môže ušetriť čas, hlavne ak sme použili veľa kritérií. Pri implementácii sa použilo php a Perl (aspoň toľko sa mi podarilo vyčítať z http hlavičky).

Problém je rýchlosť systému. Odozvy sú niekedy strašne dlhé a to ani nie pri vyhľadávaní, ale skôr pri zobrazovaní stránky. Okrem toho som objavil aj niekoľko chýb, ktoré možno v skutočnosti chybami ani nie sú, ale aspoň na prvý pohľad to tak vyzerá. Spomeniem napríklad nasledovnú chybu. Ak sme na hlavnej stránke a skočíme na multidatabázové vyhľadávacie máme na výber 6 rôznych databáz. Ale ak sme v sekcii Vyhľadávacie články a skočíme do multidatabázového vyhľadávania, odrazu si môžeme vybrať len z piatich databáz. Všetky typy vyhľadávanií sú od seba nezávislé, takže nechápem, prečo sa to takto správa.

Dospel som k zaujímavému zisteniu, že prakticky identické rozhranie ako táto knižnica, má ešte minimálne 22 slovenských online knižničných katalógov. Odkazy na všetky tieto knižnice som našiel na stránke Slovenskej knižnice (<https://www.kis3g.sk>), ktorá slúži ako portál ku katalógom a zbierkam slovenských knižníc. Možno by bolo vhodné pokúsiť sa naviazovať na rozhrania týchto knižníc, keďže častí užívatelia už na ne môžu byť zvyknutí.

2.2.4 Slovenská ekonomická knižnica EU

Na prvý pohľad nenápadný katalóg poskytuje niekoľko zaujímavých vylepšení oproti online katalógu slovenskej národnej knižnice. Poskytuje 3 základné módy vyhľadávania:

- jednoduché
- rozšírené
- expertné

Jednoduché vyhľadávacie

Na výber je možnosť vyhľadávania len podľa jedného kritéria. Na výber je 16 rôznych polí podľa ktorých je možné konkretizovať vyhľadávacie. Okrem toho je možné definovať aj tzv. Limity, ktoré

fungujú ako nejaký filter. Tento filter je možné využiť aj pri rozšírenom a expertnom hľadaní. Dajú sa tu zadať druh dokumentu, jazyk dokumentu, rok vydania. Pomerne praktické funkcie sú zobrazovací formát a triedenie. Tento katalóg ponúka až 6 rôznych formátov zobrazenia vyhovujúcich výsledkov hľadania. Niektoré sú stručné, niektoré podrobnejšie, myslím, že ide o oficiálne normy. Výsledky vyhľadávania sa dajú aj zoradiť podľa dátumu vydania, názvu a autora. Okrem iného sa dá bližšie špecifikovať ako sa má spracovať vložené kľúčové slovo. Využívajú sa tieto metódy:

- nerozlišovať diakritické znamienka
- kompletný termín (jedno z polí záznamu obsahuje iba zadaný termín)
- fráza (vyhľadá všetky slová, záleží na ich poradí, pole záznamu môže obsahovať viac slov)

Obrázok 31: Jednoduché vyhľadávanie slovenskej ekonomickej knižnice

Rozšírené vyhľadávanie

Toto vyhľadávanie je prakticky rovnaké ako pri online katalógu slovenskej národnej knižnice. Môžeme vyhľadávať na základe troch polí, ktoré obsahujú záznamy súčasne, pričom opäť môžeme definovať na základe operátorov AND, OR, NOT ako nájdené záznamy pre každé malé hľadanie ovplyvnia celkový zoznam vyhovujúcich výsledkov hľadania. Opäť je možné definovať ako sa majú spracovávať zadané kľúčové slová. Na výber sú možnosti:

- všetky slová (záznam musí v danom poli obsahovať všetky kľúčové slová, nezáleží na poradí)
- fráza
- kompletný termín
- aspoň jedno zo slov

Obrázok 32: Rozšírené vyhľadavanie slovenskej ekonomickej knižnice

Expertné vyhľadavanie

Tento spôsob vyhľadávania je asi najzaujímavejší. Používateľ totiž píše dotazy v jazyku CQL (contextual query language), ktorými definuje kritéria vyhľadávania. Samozrejme podmienkou využívania tejto metódy hľadania je znalosť syntaxe jazyka CQL. Ide o formálny jazyk, ktorý sa zvykne používať v bibliografických katalógoch. Tento konkrétny katalóg ponúka stručný návod na používanie a taktiež aj funkciu na kontrolu syntaxe. Treba ešte dodať, že pri posledných dvoch spôsoboch vyhľadávania je možné si aj vybrať dostupné zdroje, ktoré budú prehľadávané:

Obrázok 33: Expertné vyhľadavanie slovenskej ekonomickej knižnice

Zhrnutie

Online katalóg Slovenskej ekonomickej knižnice je na prvý pohľad veľmi prehľadný. Dizajn rozhrania je jednoduchý, ale pri weboch takéhoto charakteru sa nevyžaduje nič zložitejšie.

Ovládanie vyhľadávania je intuitívne, ale pri tom katalóg ponúka veľmi kvalitné možnosti. Najväčšie rozdiely oproti predchádzajúcemu katalógu sú v spracovávaní kľúčových slov. Môže závisieť od poradia kľúčových slov, poradie môže byť ľubovoľné a pod. Podrobnosti boli vysvetlené v analýze. Taktiež je zaujímavým spestrením expertné vyhľadávanie pomocou dotazov jazyka CQL. Pre bežného užívateľa k efektívnemu vyhľadávaniu pravdepodobne nenapomôže, ale skúseným programátorom v tomto jazyku odkrýva možnosti na veľmi presné vyhľadávanie. Okrem toho je imponujúca aj rýchlosť vyhľadávania, ktorá ale súvisí pravdepodobne s menšou databázou nad ktorou sú vyhľadávania uskutočňované.

URL: <http://193.87.31.4/i2/i2.entry.cls?ictx=eu&qt=1>

2.2.5 Faceted DBPL (digital bibliography and library project)

Jedná sa o nemecký katalóg, ktorý nám odporučil jeden respondent v dotazníku. Keďže prináša nové možnosti oproti už analyzovaným katalógom, hlavne čo sa týka filtrovania, rozhodli sme sa jeho funkcionality a rozhranie bližšie preskúmať.

Funkcionalita

Katalóg ponúka dve metódy ako sa dostať k žiadanému výsledku:

- hľadanie (search)
- prehľadávanie (browse)

Hľadanie (search)

S funkciou vyhľadávania sa stretáme v každom katalógu, pretože ide o najčastejšie využívanú metódu. Konkrétne tento katalóg ponúka vyhľadávanie len podľa jedného kritéria, ktoré môže byť definované ako:

- autor
- príslušnosť (venue)
- autor (presná zhoda)
- príslušnosť (presná zhoda)
- ľubovoľné metadáta

Obrázok 34: Možnosti vyhľadávania katalógu Faceted DBLP

Všetky kritéria sú pravdepodobne zrozumiteľné okrem tých, ktoré majú v zátvorke „presná zhoda“. Túto funkcionality sme otestovali na kľúčovom slove Mária. Ak bolo zadané kritérium autor, katalóg našiel 9998 publikácií, medzi nimi aj publikácie, ktorých autorom je Mária Bieliková. Ak bolo nastavené kritérium autor (presná zhoda) nenašla sa ani jedna publikácia, pretože celé meno ani jediného autora v katalógu nezní Mária.

Ďalšie možnosti hľadania

Z obrázka vidíme, že hľadanie ponúka ešte 2 možnosti:

- zrušiť autoamtické frázy (disable automatic phrases)
- syntaktické rozšírenie dotazu (syntactic query expansion)

Automatické frázy

Tento katalóg totiž automaticky berie do úvahy, že ak zadáme do vyhľadávača nejaké slovné spojenie (frázu), tak vyhľadáva len publikácie, ktoré v príslušnom poli obsahujú celú zadanú frázu. Práve označením checkboxu na zrušenie automatických fráz sa táto funkcionality zruší a budú sa vyhľadávať aj publikácie, ktoré obsahujú v príslušnom poli čo i len jedno kľúčové slovo z frázy.

Rozšírenie dotazu

Táto funkcia slúži na to, aby sa našli aj publikácie, ktoré obsahujú kľúčové slová, ktoré sú syntakticky podobné tým, ktoré používateľ zadal. Táto funkcionality nám môže ušetriť veľa času, hlavne ak nevieme úplne presne, v akom tvare kľúčové slovo máme zadať a miesto toho, aby sme neustále to kľúčové slovo o trochu obmenili a spustili nové vyhľadávanie, to za nás katalóg spraví sám v rámci jedného vyhľadávania. Rozšírenie dotazu má dve základné možnosti:

- rozšírenie celej frázy

- rozšírenie jednotlivých slov

Najlepšie asi pochopíme obe funkcie na príklade. Ak zadáme kľúčové slovo „process model“, tak rozšírenie dotazu upraví frázu nasledovne:

- rozšírenie celej frázy: process modeling, process modelling, process models, processing models
- rozšírenie jednotlivých slov: process modeling, software process modeling, process modelling, process models, software process models, software process model, process model evolution, process model change, process modeling language.

Všetky upravené frázy katalóg naraz zaradí do vyhľadávania. Vidíme, že pri prvej metóde sa upravuje len tvar frázy. V druhej metóde sa okrem toho pridávajú do frázy aj iné súvisiace slová a vytvárajú sa významovo súvisiace frázy.

Prehľadávanie

Táto funkcionálnosť sa vo väčšine online knižničných katalógov nenachádza. Využíva sa hlavne vtedy, ak presne nevieme, čo ideme hľadať. Ponúka tieto možnosti prehľadávania:

- prehľadávanie autorov (zoradené podľa počtu publikácií v danom roku alebo podľa celkovej produkcie)
- prehľadávanie konferencií (zoradené podľa počtu publikácií alebo doby existencie v DB)
- prehľadávanie časopisov (zoradené podľa počtu článkov alebo doby existencie v DB)
- prehľadávanie kľúčových slov (zoradené podľa popularity)

Po vybratí jednej z možností sa zobrazí zoradený zoznam podľa vybraného kritéria ako je vidieť aj na obrázku nižšie.

Rank	Author name	Number of publications in DBLP	Author Page on DBLP	Home Page
1	Philip S. Yu	560	DBLP	URL
2	Chin-Chen Chang	517	DBLP	URL
3	Elisa Bertino	509	DBLP	URL
4	Thomas S. Huang	483	DBLP	URL
5	Edwin R. Hancock	463	DBLP	URL

Obrázok 35: Zoznam autorov zoradený podľa počtu publikácií v katalógu

Interaktívny filter

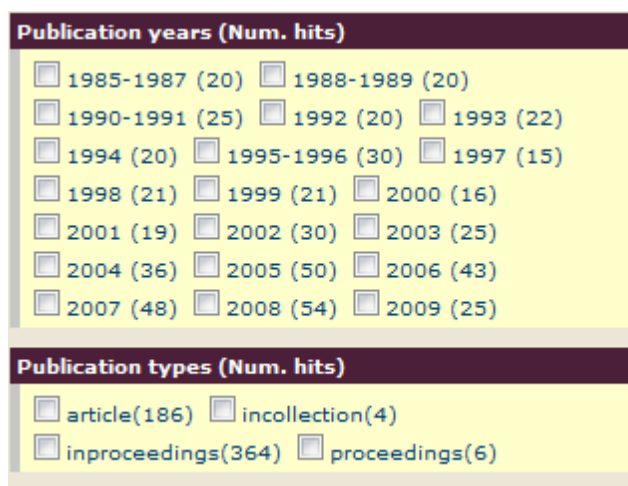
Interaktívny filter je funkcia, ktorá nás zaujala na prvý pohľad najviac a práve kvôli tomuto filtru sme celý katalóg podrobnejšie zanalyzovali. Filter je bežnou súčasťou každého online knižničného katalógu, ale väčšinou je nutné si ho definovať dopredu a potom sa len rozhodne užívateľ, či ho

chce alebo nechce aplikovať. Nie je to práve najpraktickejšie, hlavne ak ešte pred vyhľadávaním nevieme, čo presne chceme odfiltrovať.

V tomto katalógu je to ale iné. Akonáhle vyhľadávanie vypíše všetky vyhovujúce výsledky je možné ich filtrovať. Filter sa zobrazí v ľavej strane okna a ponúka možnosti filtrácie podľa:

- roku publikovania
- typu publikácie
- príslušnosti (venue)
- autorov

Filter obsahuje checkbox pre každé kritérium. Okamžite po označení alebo odznačení checkboxu dochádza k obnoveniu zoznamu vyhovujúcich výsledkov a v tom spočíva interaktivita filtra. Užívateľ takto môže veľmi rýchlo aplikovať rôzne filtre a pri tom vidí ako sa mení zoznam vyhovujúcich výsledkov. Práve túto funkcionality chceme aj my aplikovať do našej aplikácie, pretože prináša užívateľovi oveľa väčší komfort ako dopredu nastavené filtre. Pri práci s týmto filtrom ale môžeme naraziť na jednu nepríjemnosť. Nie vždy je vhodné, aby po každom označení checkboxu sa automaticky aplikoval filter a začal sa obnovovať zoznam vyhovujúcich výsledkov. Dala by sa pridať funkcia, ktorá by ponúkla používateľovi kontrolu nad tým, kedy sa filter má aplikovať.

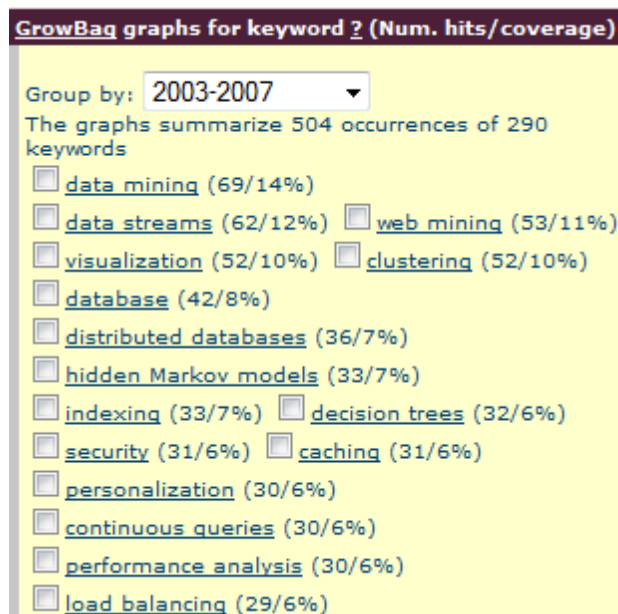
Obrázok 36: Ukážka časti interaktívneho filtra

Filtrovanie na základe významu kľúčových slov

Táto funkcionality je veľmi zaujímavá a neobvyklá. V tomto katalógu sú totiž ku každej publikácií pridané kľúčové slová, ktoré ju charakterizujú. Všetky kľúčové slová, ktoré sa nachádzajú v katalógu, sú hierarchicky usporiadané podľa významu.

Zoberme si 3 kľúčové slová : „sémantický web“, „RDF“ a „OWL“, pričom „sémantický web“ je významovo nadradený ostávajúcím výrazom. Ak sa tieto kľúčové slová vyskytnú v poradí ako sú uvedené 5, 10 a 20 krát, tak ich výskyt bude sumarizovaný pod pojmom „sémantický web“ a výsledný výskyt pojmu bude 35, pretože do výsledku sa zaraďujú aj slová, ktoré podľa významovej hierarchie patria pod „sémantický web“. Táto funkcia ponúka dve možnosti využitia:

- posúdiť rôzne tematické oblasti, ktoré súvisia s dotazom
- zoradiť zoznam vyhovujúcich výsledkov podľa výskytu kľúčových slov z určitej oblasti

Obrázok 37: Filtrovanie na základe tematickej oblasti (podľa výskytu kľúčových slov)

Základnou myšlienkou je používať hierarchicky organizované kategorizované systémy autorových kľúčových slov k tomu, aby katalóg pomocou výskytu kľúčových slov dokázal užívateľovi v skratke povedať, akých tematických oblastí sa publikácie najviac týkajú. Okrem toho je katalóg pomocou funkcie GrowBag schopný percentuálne vyčísliť, akých tematických oblastí sa aktuálne výsledky vyhľadávania najviac dotýkajú a odfiltrovať tie tematické oblasti, ktoré sú pre užívateľa zaujímavé.

Zhrnutie

Oproti už zanalyzovaným katalógom, tento katalóg neponúka príliš nadštandardné možnosti vyhľadávania. Vyhľadávať sa dá len podľa jedného kritéria, na výber sú len dve polia (autor, príslušnosť) podľa ktorých sa dá vyhľadávať. Na druhej strane však je vyhľadávanie výrazne zefektívnené interaktívnym filtrom, ktorý ponúka aj pozoruhodnú možnosť filtrovania publikácií

podľa tematického okruhu. Výskyt určitých tematických oblastí v publikáciach sa určuje podľa výskytu kľúčových slov, ktoré významovo do nich patria. Pozitívom je aj rýchla odozva katalógu. Okrem toho katalóg ponúka nezvyčajnú funkciu prehľadávanie (browse), ktorá si určitú skupinu používateľov pravdepodobne nájde. URL: <http://dblp.l3s.de/>.

2.3 Analýza zdieľania a formátu dát

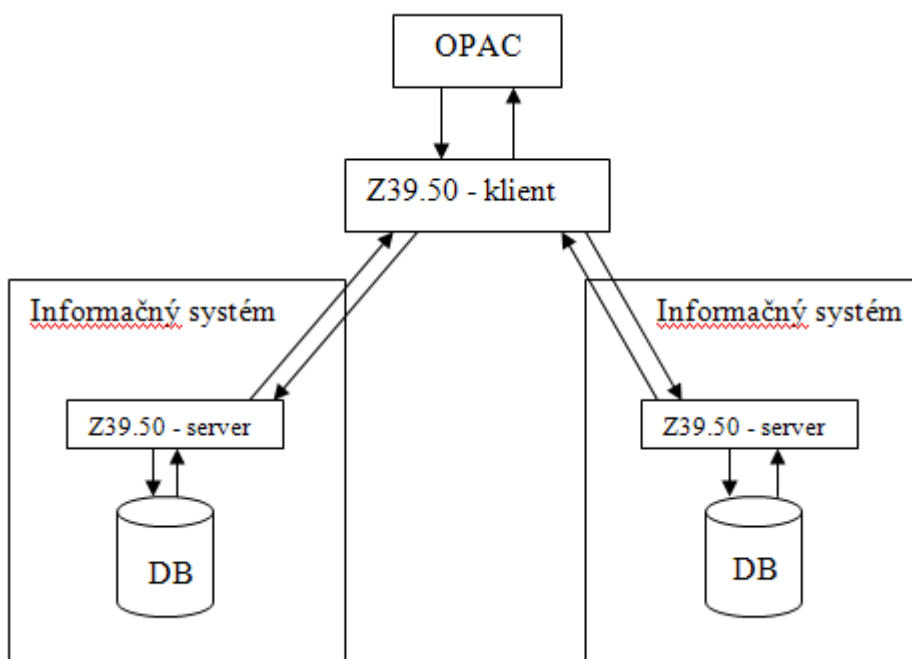
Väčšina zo všetkých knižničných systémov dnes poskytuje zdieľanie dát medzi sebou. Výmena dát je realizovaná cez klient–server protokol Z39.50. Protokol je určený na komunikáciu s databázami s rozdielnou štruktúrou cez jedno používateľské rozhranie. Umožňuje používateľovi jedného systému vyhľadávať a nadobúdať informácie z iných systémov, ktoré majú implantovaný Z39.50 protokol bez nutnosti znalosti dotazovacieho jazyka iných systémov.

Pomocou implementovaného submodulu Z39.50 je možné vyhľadávať záznamy a **jednoducho ich sťahovať** do vlastnej databázy. Využitie už hotových záznamov je veľmi rýchly spôsob katalogizácie. Stiahnutiu záznamu do formuláru predchádza prenos cez transformačné tabuľky, ktoré upravujú záznam do požadovanej podoby (zmažú nepotrebné údaje, upravujú smerovanie do polí a pod.). Protokol je možné využiť aj pre externé vyhľadávanie v OPACu (Online Public Access Catalog). Samotní čitatelia si záznamy okrem vlastnej knižnice môžu **dohľadať aj v iných knižniciach** v rovnakom meste, regióne a pod.

Názov organizácie (aktualizácia)	Názov implementácie, (dodávateľ)	Adresa servera Z39.50 (používateľ/heslo)	Port	Názov databázy	Syntax	Funkcie Z39.50
Slovenská národná knižnica, Martin (stav k 2002-11-22)	Aleph server verzia 14.2 (ExLibris)	alpha1.snk.sk (-/-)	9909	skm01 (bibliografická) skm10 (autority - pripravuje sa)	UNIMARC	init search scan sort scan
Ústredná knižnica Slovenskej akadémie vied, Bratislava (stav k 2001-07-31)	Advanced Rapid Library (Cosmotron Systems)	rlw.savba.sk (-/-)	8888	un_cat (bibliografická) un_auth (autority)	UNIMARC	init, search, scan, present, close, database update
Univerzita Komenského, Bratislava (stav k 2002-11-29)	Virtua (VTLS)	vili.uniba.sk (guest/-)	9999	vtls99 (testovacia; +„ostré“ dostupné na požiadanie)	MARC21	init, search, sort, database update, (+scan)
Firma SVOP (stav k 2002-11-29)	Dawinci (ASP/SVOP)	158.195.36.9 (guest/-)	9999	dawinci	UNIMARC	init, search, present, close, named resultset, delete resultset, scan, sort, database update

Obrázok 38: Informácie na prístup k niektorým slovenským Z39.50 serverom

Štandardný formát na výmenu dát medzi knižničnými systémami je zaužívaný MARC21 a UNIMARC.

Obrázok 39: Architektúra zdieľania dát medzi systémami

Výsledky
 Zvolte formát: [Originál](#) [Zkonvertovaný](#)

LDR	^^^^cam^a22002297a^4500
001	000000174
003	CZ^BrMU
005	19970430000000.0
008	970116s1994^^^^xr^ ^ cze d
020	a 8085475162
040	a BOD001 b cze d BOD001
080	a 930 % FF
1001	a Babička, Václav, d 1949- 4 aut
24510	a 40. výročí Státního ústředního archivu v Praze : b [1954-1994] / c V. Babička, J. Hoffmannová a kol.
250	a Vyd. 1.
260	a V Praze : b Státní ústřední archiv, c 1994.
300	a 153 s.
65007	a Státní ústřední archiv - Praha 2 local
655 7	a studie 2 czenas
65007	a Historická věda. Pomocné vědy historické. Světové dějiny 2 local
65007	a Státní ústřední archiv 2 local
7001	a Hoffmannová, Jaroslava, d 1942- 4 aut
SID	a Z39 b L_MUNI_MUB01 c 000000174 d CNL03075 i 492916 j 000003 s 000260 t MUNI - souborný katalog
RANK	093
FTEXT	a N
SYS	000004404

Obrázok 40: Ukážka formátu MARC21

2.3.1 Charakteristika formátu MARC 21

Formáty MARC 21 sú široko používané štandardy na reprezentáciu a výmenu bibliografických údajov, údajov o autoritách, klasifikačných údajov, záznamov o komunitných informáciách a

holdingoch v strojom čitateľnej forme. Akronym MARC (Machine-Readable Catalogue alebo Cataloguing) znamená "strojom čitateľný katalóg alebo katalogizácia". V praxi sa skratka MARC spravidla nedešifruje a používa sa v rozličných súvislostiach. Existuje okolo dvadsať formátov typu MARC. Všeobecne sa pojmom MARC pomenúva skupina formátov, ktoré slúžia na identifikáciu a spracovanie bibliografických a iných údajov a na ich výmenu medzi knižnicami, bibliografickými a informačnými agentúrami v rámci kooperácie na národnej alebo medzinárodnej úrovni.

MARC 21 sa skladá z rodiny piatich koordinovaných formátov:

- formát pre authority
- formát pre bibliografické údaje
- formát pre klasifikačné dáta
- formát pre komunitné informácie
- formát pre holdingy

Každý z týchto formátov MARC je publikovaný samostatne a poskytuje podrobný popis polí, pravidiel použitia definovaných údajov s príkladmi, ako aj identifikáciu konvencií, ktoré zabezpečujú konzistenciu vstupných dát.

2.3.2 Časti záznamu MARC 21

Všeobecná charakteristika formátu MARC 21 sa nachádza v spoločnom úvode ku všetkým formátom. Informácie o špecifikách jednotlivých formátov MARC 21 sú v úvodoch k jednotlivým špeciálnym formátom vzťahujúcim sa na určité typy záznamov. Všetky záznamy MARC 21 sa skladajú z troch hlavných elementov:

- štruktúra (record structure)
- kódy údajov, identifikátory údajov (content designators)
- definície údajov, špecifikácie údajov (data content of the record, data element definitions)

Štruktúra záznamu je pôvodne doplnením normy American National Standard for Information Interchange (ANSI/NISO Z39. 2) a jej medzinárodného ekvivalentu ISO 2709. Na Slovensku je táto norma dostupná ako STN ISO 2709: 1996: Informácie a dokumentácia. Formát na výmenu informácií. 1999. Na tejto norme je založený aj rad ďalších formátov, ktoré primárne nesúvisia s oblasťou bibliografie a sférou knižnično-informačných služieb (formát na výmenu lexikálnych jednotiek, formát EDIFACT používaný v elektornickej výmene dát v administrácii, obchode a doprave a pod.).

Kódy údajov, čiže tagy, indikátory, kódy podpolí a ďalšie explicitne určené konvencie, charakterizujú údaje v zázname a slúžia na podporu manipulácie s údajmi, ktoré sú definované v každom formáte MARC 21.

Definície údajov, ktoré sa nachádzajú vo formátoch MARC 21, sú spravidla definované nejakými špeciálnymi pravidlami mimo formátu, napríklad pravidlami pre Medzinárodný štandardný bibliografický popis (International Standard Bibliographic Description (ISBD)) alebo anglo-americkými katalogizačnými pravidlami (Anglo-American Cataloguing Rules, 2nd edition (AACR 2)), či v ďalších štandardoch, ktoré sú u nás odbornej verejnosti známe, ako napr. Library of Congress Subject Headings (LCSH), Holdings Statements' Summary Level (ISO 10324), American National Standard for Serial Holdings Statements (ANSI/NISO Z39. 44), Library of Congress Classification (LCC) alebo podobné konvencie používané organizáciami, ktoré vytvárajú záznamy. Obsah niektorých kódov, napr. v návěstí alebo v tagoch 006, 007, 008, je definovaný v samotnom formáte MARC 21.

Štruktúra záznamu MARC sa skladá z troch hlavných komponentov:

- návěstie záznamu
- adresár
- premenlivé polia (polia premenlivej dĺžky)

Podrobnejšie informácie sa nachádzajú v manuáli MARC 21 Specifications for Record Structure, Character Sets, and Exchange Media, ktorý je dostupný na stránke Kongresovej knižnice v USA.

2.4 Analýza technologických možností pre implementáciu webového rozhrania knižnice

Pri výbere technológií použitých na implementáciu webového rozhrania knižnice je potrebné brať do úvahy viacero faktorov. Základným predpokladom pre výber sú skúsenosti členov tímu s vybranými prostriedkami. Okrem toho je potrebné vybrať tak, aby bolo možné implementovať užívateľsky prítiahlivé a zároveň rýchle webové rozhranie, keďže chceme vytvoriť lepší produkt, ako sa v súčasnosti používa. Na základe týchto kritérií je možné použiť na implementáciu technológiu PHP alebo ASP.NET.

2.4.1 PHP

PHP (rekurzívna skratka *PHP: Hypertext Preprocessor*) je technológia a zároveň jazyk tejto technológie. PHP (jazyk) je obľúbený open source *skriptovací* programovací jazyk, ktorý sa používa najmä na vývoj dynamických webových stránok [2]. Jazyk PHP prebral mnoho vlastností jazyka C, PASCAL a PERL, pričom pridáva možnosť objektového programovania. Ide o platformovo nezávislý relatívne jednoduchý *interpretovaný* jazyk. Medzi jeho prednosti patrí najmä použiteľnosť na implementáciu rôznych typov webových aplikácií vďaka podpore veľkého množstva rozširujúcich knižníc umožňujúcich zapracovávanie textu, prácu so súbormi, prácu s DB (IBM DB2, Microsoft SQL, MySQL, Oracle, PostgreSQL a inými) a podporu rôznych internetových protokolov (HTTP, SMTP, FTP, IMAP, POP3 a iných).

Výhody:

- rýchly: v porovnaní s inými interpretovanými skriptovacími jazykmi
- open source: je možné ho zdarma používať a upravovať podľa potreby
- multiplatformový: pracuje na rôznych platformách a operačných systémoch
- jednoduchá syntax: podobná jazyku C
- podpora: na internete je mnoho inštalačných balíkov, fór, návodov a pod.

Nevýhody:

- pomalý v porovnaní s kompilovaným ASP.NET a Java Server Pages(JSP)
- zložité ošetrovanie chýb

Webserver

Najvhodnejším webovým serverom pre PHP je Apache. Samozrejme je možné použiť aj alternatívne produkty ako napr. Microsoft IIS. Avšak Apache je najrozšírenejším a najpopulárnejším

webovým serverom, ktorý je rovnako ako PHP multiplatformový a open source [4]. Microsoft IIS síce podporuje jazyk PHP, ale je primárne zameraný na ASP a ASP.NET. Okrem toho je Apache rýchlejší a stabilnejší(v prípade použitia PHP) a na rozdiel od IIS je úplne zdarma. Pred nainštalovaním webového servera Apache, je potrebné nainštalovať na server PHP.

Práca s databázou, implementácia

Vzhľadom na to, že PHP priamo zahŕňa funkcie potrebné na prácu s DB Oracle pre verziu 7 a novšiu, tak bude postačovať inštalácia klientských knižníc Oracle a úprava konfiguračných súborov PHP.

Na implementáciu aplikácií v jazyku PHP je možné použiť viacero nástrojov. Medzi najpoužívanejšie patria komplexné nástroje Adobe Dreamweaver, Aptana Studio(plugin pre Eclipse alebo ako samostatná aplikácia), Eclipse for PHP Developers, NetBeans, Zend Studio(integruje jeden z najobľúbenejších frameworkov Zend Framework). Okrem toho sa pri vývoji často používajú rôzne textové editory s pokročilou funkcionalitou, ktoré umožňujú zvýrazňovanie syntaxe, prácu v rôznych formátoch a znakových sadách, porovnávanie textov, náhľad stránok a iné. Medzi takéto aplikácie patrí Notepad++, PSPad, UltraEdit a ďalšie. Často sú medzi programátormi stránok obľúbenejšie ako komplexné nástroje.

Vzhľadom k tomu, že niektoré zo spomínaných nástrojov nie sú bezplatné, tak ich môžeme vylúčiť. Medzi neplatenými komplexnými nástrojmi sú vhodné nástroje založené na Eclipse a NetBeans PHP. Z pokročilých textových editorov je najmä vďaka kvalitným pluginom zrejme najvhodnejší PSPad. Pre Eclipse, NetBeans aj PSPad existujú pluginy na komunikáciu so serverom Subversion, ktorý umožňuje riadenie verzií zdrojových kódov.

2.4.2 ASP.NET

Je nástupcom technológie ASP(*Active Server Pages*). Aj keď názov je odvodený od ASP, tak ide o celkom odlišnú technológiu. ASP.NET je založený na CLR (*Common Language Runtime*), ktorý je zdieľaný všetkými technológiami postavenými na .NET Frameworku [1]. Hlavnou výhodou ASP.NET voči ostatným technológiám je predkompilovanie kódu. Kód sa kompiluje len jedenkrát na rozdiel od skriptovacích jazykov, čo prudko zvyšuje rýchlosť dynamického generovania webových stránok. Kompilovaný kód okrem toho umožňuje jednoduchšie ladenie chýb. Ďalšou výhodou ASP.NET je veľmi podobný spôsob vývoja webových aplikácií a vývoja desktopových

aplikácií. Stránky sú poskladané z objektov a ovládacích prvkov, ktoré sú obdobou ovládacích prvkov vo Windows.

Medzi základné vlastnosti ASP.NET patrí aj možnosť realizovať projekty vo všetkých jazykoch, ktoré podporujú CLR - C#, JScript.NET, VB.NET a iné. ASP.NET priamo umožňuje komunikáciu s databázami MS Access, MS SQL, Oracle a inými databázami prostredníctvom ODBC ovládača [3]. Čo sa týka práce s DB, tak .NET od verzie 3.5 zahŕňa integrovaný dotazovací jazyk LINQ(*Language INtegrated Query*), ktorý umožňuje jednoduchšiu prácu s DB, keďže ide o univerzálny spôsob práce s dátami v rôznych formách - LINQ to SQL, LINQ to Objects, LINQ to XML a iné [1]. S dátami v rôznych formách je možné pracovať objektovo a prakticky rovnakým spôsobom. V prípade LINQ to SQL je možné dáta nielen čítať, ale aj modifikovať. LINQ to SQL je však zatiaľ možné použiť len na prácu s DB MS SQL Server. Existuje niekoľko produktov, ktoré umožňujú túto technológiu použiť aj na prácu s DB Oracle, avšak v prípade neplatených produktov je kvalita nedostatočná. Medzi komerčné produkty patrí napr. dotConnect for Oracle(postavený na technológii ADO.NET) od firmy Devart, ktorý poskytuje firma aj zdarma, avšak len so základnými funkciami.

Výhody:

- rýchly: keďže kód je kompilovaný
- generuje validný HTML/XHTML kód
- na výber je veľké množstvo programovacích jazykov
- bohatý výber ovládacích prvkov

Nevýhody:

- jediný plne funkčný webový server - Microsoft IIS (alternatívy nie sú dostatočne kvalitné)
- príliš komplexná technológia

Webserver

Najvhodnejším webovým serverom pre ASP.NET je zrejme Microsoft IIS(*Internet Information Services*) [5]. Existuje síce aj niekoľko alternatív postavených na open source implementácii .NET - Mono, ktorá vznikla najmä kôli tomu, že .NET Framework je určený len pre operačné systémy z rodiny Windows. Mono však nie je dostatočne spoľahlivý a preto je Microsoft IIS prakticky jedinou možnou voľbou. Okrem Microsoft IIS musí byť na servery nainštalovaný samozrejme .NET Framework v príslušnej verzii.

Obrázok 41: .NET Framework 4.0

Práca s databázou, implementácia

Keďže .NET Framework priamo podporuje prácu s DB Oracle vo verzii 8 a novšej, tak nie je potrebné inštalovať žiadne ďalšie knižnice, či prídavné moduly. Na prácu s DB Oracle je možné použiť aj Oracle Data Provider for .NET, ktorý vyvíja spoločnosť Oracle [7]. Poskytuje bohatšiu podporu pre špecializované dátové typy ako large object, či timestamp. Obsahuje aj niekoľko ďalších špecifických funkcií.

V prípade implementácie webového rozhrania knižnice pomocou technológie ASP.NET by bolo zrejme najlepšou voľbou Microsoft Visual Studio. Medzi hlavné dôvody patrí to, že má najlepšiu podporu .NET Frameworku a zároveň sú preň dostupné pluginy na pripojenie k serveru na riadenie verzií zdrojových kódov Subversion. Jedným takým pluginom je AnkhSVN, ktorý je dostupný zdarma. Okrem toho MS Visual Studio máme sprístupnené cez MSDNAA a teda by nebol problém v tom, že ide o komerčné(platené) riešenie. Samozrejme je možné písať zdrojové kódy aj pomocou rôznych textových editorov spomínaných vyššie(Notepad++, PSPad), avšak kompilácia a ladenie zdrojových kódov by bolo zbytočne zdĺhavé a náročné.

3 Špecifikácia

3.1 Zbieranie požiadaviek od používateľov

Na získanie požiadaviek od používateľov existujúceho knižničného systému sme využili možnosť dotazovania sa prostredníctvom dotazníka. Pozvánka na vyplnenie dotazníka bola rozposlaná Akademickým informačným systémom univerzity doktorandom a pedagógom Fakulty informatiky a informačných technológií.

V predmetnom dotazníku boli uvedené tieto otázky:

- a) Ako ste spokojný s rešeršovacím rozhraním univerzitného knižničného systému, ktoré sa nachádza na adrese <http://olib.cvt.stuba.sk/cgi-bin/w21STUsl.sh?>
- b) Ako často daný systém používate?
- c) Podľa čoho najčastejšie v danom systéme vyhľadáвате?
- d) Aká funkcionálnosť vám v systéme chýba?
- e) Akú funkcionálnosť v danom systéme považujete za najužitočnejšiu?
- f) Ak by ste mali čas, prostriedky a schopnosti, ako by ste vylepšili daný systém?

Oslovení respondenti na otázky odpovedali nasledovne:

- a) Na otázku o spokojnosti s rešeršným rozhraním:
  - veľmi spokojný: 4,76%
  - spokojný: 47,62%
  - menej spokojný: 38,10%
  - nespokojný: 9,52%

- b) Na otázku o tom, ako často daný systém používajú:
  - ešte som ho nikdy nepoužil/a: 9,52%
  - 1 až 10 krát za rok: 57,14%
  - 10 až 15 krát za rok: 4,76%
  - raz za mesiac: 9,52%
  - 2 až 10 krát za mesiac: 9,52%
  - 10 a viac krát za mesiac: 9,52%

- c) Na otázku o tom, podľa čoho najčastejšie v systéme vyhľadáujú:
  - meno autora: 57,14%
  - názov publikácie: 28,57%
  - oddelenie STU: 0%
  - predmetové heslo: 4,76%
  - vydavateľ: 0%
  - iné: 9,52%

Na základe ďalších odpovedí v dotazníku môžeme uvažovať o nasledovných zmenách v existujúcom rozhraní:

- prehľadnejšie a intuitívnejšie rozhranie
- možnosť pamätať si poslednú voľbu používateľa
- formát výstupov rešeršovacieho rozhrania podľa rôznych štýlov na rôzne účely tak, aby sa dal jednoducho ovplyvniť (napr. šablónou)
- výstup v angličtine alebo v slovenčine, nemiešať jazyky (nie všetko je dvojjazyčné v databáze, tak nech sa to nemieša)
- možnosť vyhľadávania bez interpunkcie a možnosť vyhľadávania bez zadania celého názvu
- zadávať pri vyhľadávaní rozpätie rokov
- vyhľadávanie podľa grantu
- zobrazenie a nastavenie viacerých atribútov nájdenej publikácie bez nutnosti kliknúť na publikáciu
- zrýchlenie odozvy
- zdokonalenie vyhľadávania – implementovať položku okruh problému
- priradenie popisu k jednotlivým filtrom

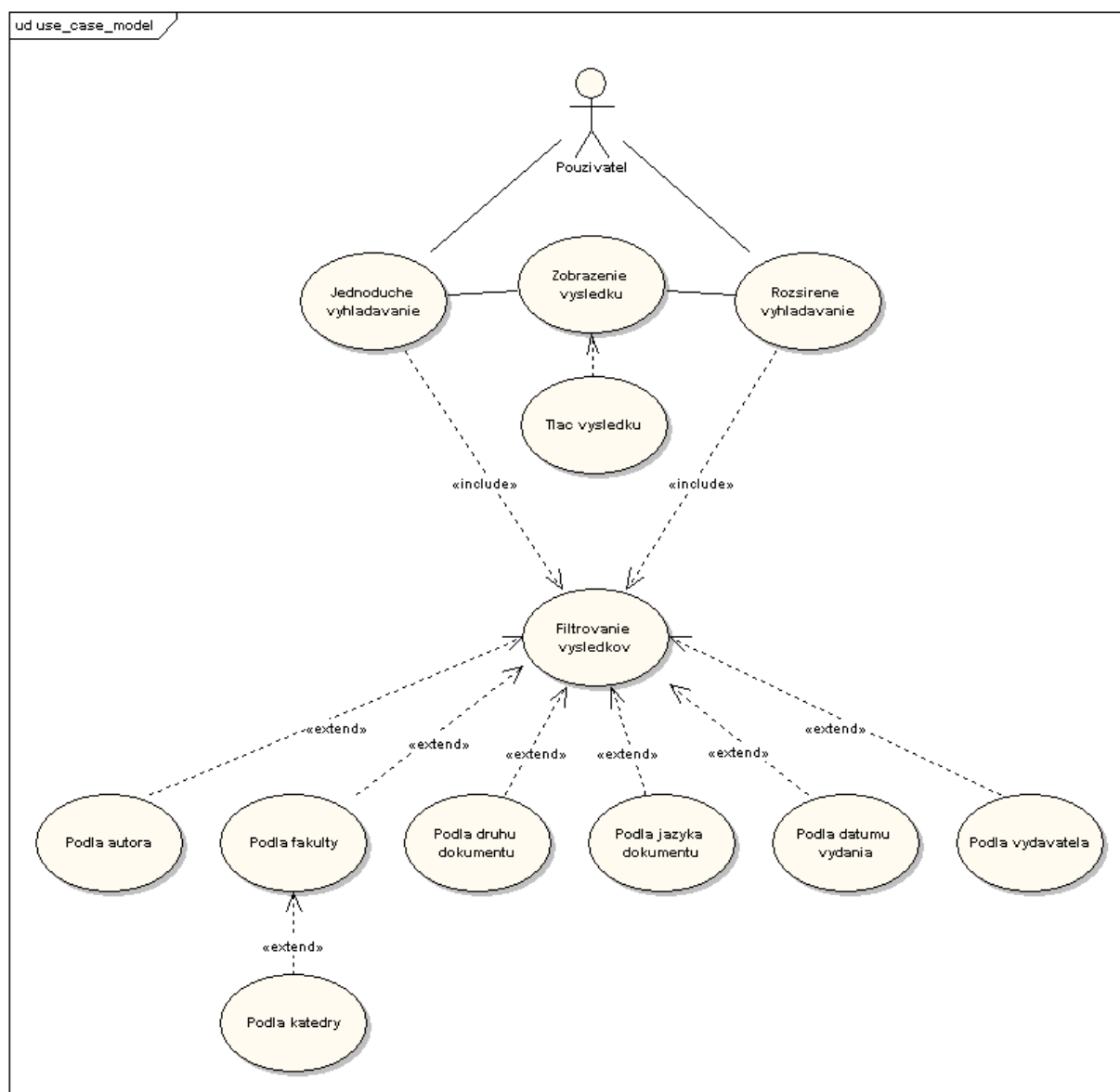
4 Návrh riešenia

4.1 Návrh rozhrania

Existujúca klientská časť je nepostačujúca, nielen ohľadom prehľadnosti, ale aj ohľadom používateľskej prívetivosti. Používateľ bez popisu nevie, na čo slúži určitý ovládací prvok, alebo kľúčové vyhľadávacie slovo. Redukčné funkcie sa musia potvrdzovať, čo je častokrát pomalé. Bolo by vhodné doplniť nápovedu, ponúknuť návrhy pri písaní slova, a rozlíšiť diakriticky senzitivné vyhľadávanie.

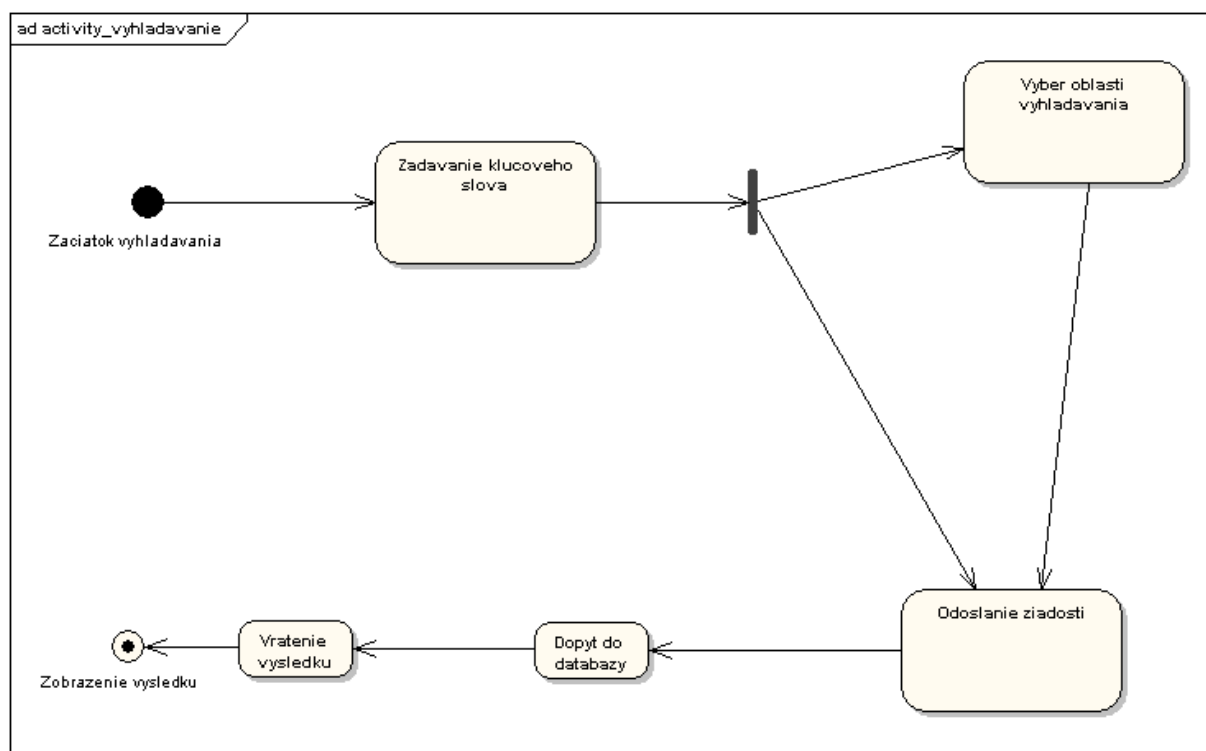
Diagram prípadov použitia (obrázok 42) znázorňuje všetku funkcionálnosť klientskej časti systému, ktorá bude implementovaná.

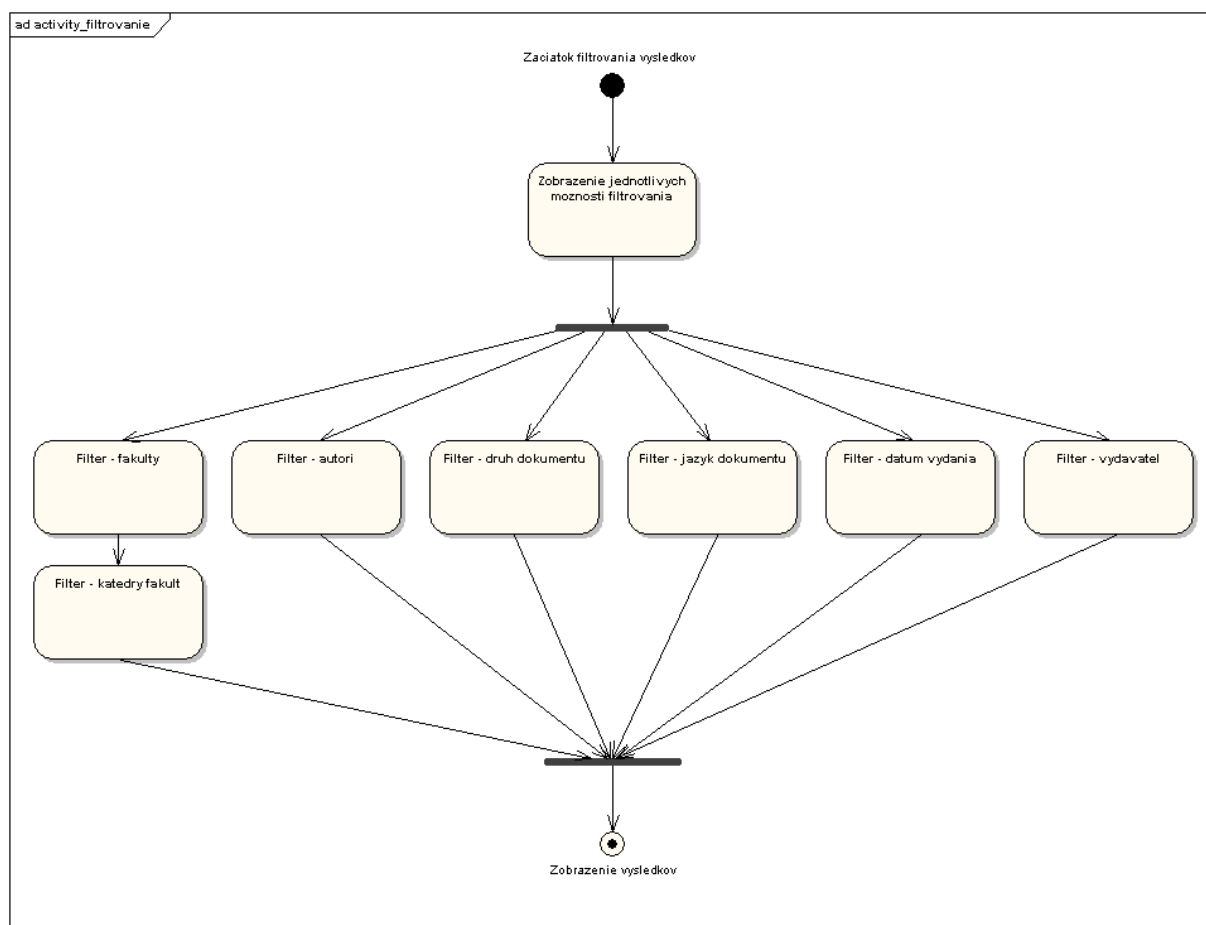
Obrázok 42: Diagram prípadov použitia

Popis jednoduchého vyhľadávania je najlepšie viditeľný na obrázku 43. Výhodou navrhnutého vyhľadávania je v jednoduchosti. Stačí zadať kľúčové slovo, kliknutím na tlačidlo „Hľadať“ sa odošle dopyt do databázy s parametrom z komboboxu, ktorý nie je nutné vyberať, pretože štandardne tam bude nastavené „Prehľadávať všetko“. Ďalšie možné parametre na prehľadávanie sú: „Iba autor“, „Iba názov“, „Názov aj autor“.

Obrázok 43: Jednoduché vyhľadávanie

Expertné vyhľadávanie bude implementované iným spôsobom ako v súčasnosti. Lepší názov ako expertné vyhľadávanie je filtrovanie. Filtrovať výsledky je možné až po zadaní jednoduchého vyhľadávania. Pri zobrazení výsledkov v hlavnom okne bude v menu na jednej strane zoznam tzv. „check box“-ov, pomocou ktorých si môžeme výsledky vyfiltrovať. Po zaškrtnutí navrhnutého filtra sa zoznam výsledkov zmenší hneď po kliknutí, takže nieje nutné klikat' na ďalšie tlačidlá. Popis filtrovania je znázornený na obrázku 44.

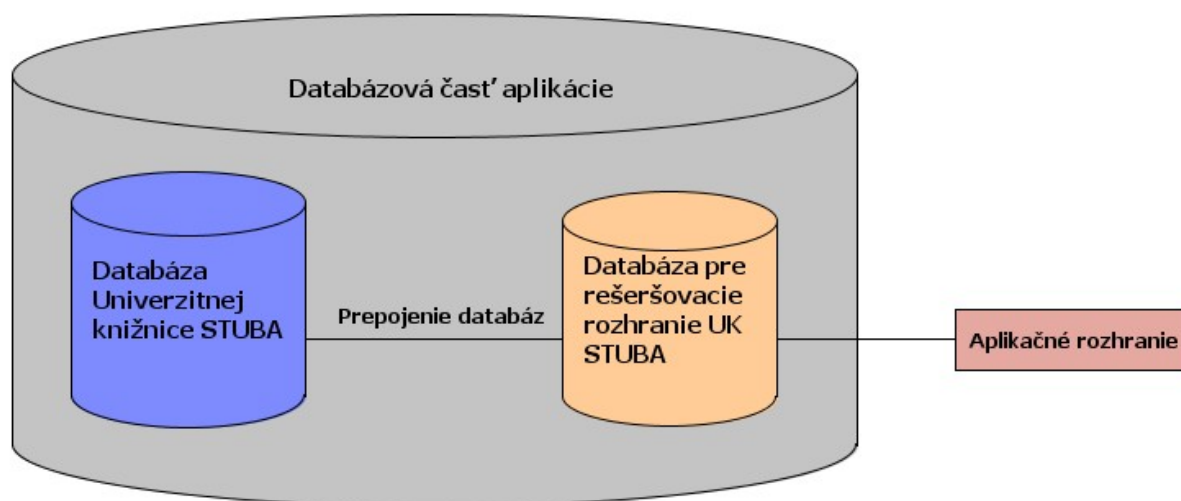
Obrázok 44: Filtrovanie vyhladaných výsledkov

Filter má viac častí, ako filtrovanie podľa autora, podľa druhu dokumentu, podľa jazyka dokumentu, podľa dátumu vydania, podľa vydavateľa, podľa fakulty a jednotlivých katedier fakúlt.

4.2 Návrh databázy

4.2.1 Architektúra nasadenia databázovej vrstvy

Výsledná aplikácia ráta s databázovou vrstvou a prenesie časť biznis logiky aj na prostriedky databázy. Keďže ako riešenie nebudeme pracovať s OLIB rozhraním, tak budeme používať priame nedeštruktívne prístupy do databázy. Teda aplikácii budú garantované iba prístupy na čítanie dát z vybraných štruktúr danej databázy. Pre možnosti prenesenia biznis logiky a v ďalších iteráciách aj biznis inteligencie (vo forme štatistík) je nutné, aby aplikácia mala vlastnú databázu, ktorá bude oddelená od tej, ktorá nesie dáta. Je to preto, aby bola dodržaná absolútna neinvazívnosť do databázy knižnice.

Obrázok 45: Model architektúry nasadenia databázovej vrstvy

Obrázok poukazuje na niekoľko dôležitých elementov našej aplikácie. Prvým je **Databáza Univerzitetnej knižnice STU**, ktorá je pod správou STU a je neustále napĺňaná zamestnancami STU. Ide o schému Oracle databázového servera. Pre korektnosť výsledná aplikácia nebude do danej databázy vôbec priamo pristupovať. Pre bezpečnosť ale aj potrebu vlastných dát alebo procedúr je doplnený druhý element databázovej časti aplikácie.

Je nazvaný **Databáza pre rešeršovacie rozhranie** a predstavuje kvázi proxy vrstvu pre dáta. Motiváciou k takejto medzivrstve bola neochota riešiť náročné dotazy v aplikácii, keď prebiehajú v databáze oveľa rýchlejšie. Taktiež nám vlastné úložisko dát umožní ukladať si štatistiky o vyhľadávaní, ktoré môžu byť neskôr spracované a vyhodnotené pre ďalší vývoj aplikácie.

Medzi dvoma úložiskami je element nazvaný **Prepojenie databáz**. Symbolizuje to, že existuje určitý plán ako prepojiť databázy a v skutočnosti súčasťou návrhu budú dve stratégie ako prepojiť úložiská, aby bola možná spolupráca medzi nimi.

Posledný element je **Aplikačné rozhranie**, kde je dôležité poznanie, že bude poskytnuté jedine vlastnou databázou. Tak dosiahneme to, že aplikácia vôbec nekomunikuje s pôvodnou databázou. Návrh vzhľadu aplikačného rozhrania je odvoditeľný z návrhu novej databázy.

4.2.2 Stratégie prepojenia databáz

Ako bolo spomenuté tak pôvodná databáza (ďalej PD) je úložisko dát v schéme Oracle databázy. Pre technologické vedomosti tímu, ale aj zvýšenú kompatibilitu s PD, bude aj databáza novej aplikácie (ďalej ND) súčasťou Oracle databázy.

Prvá stratégia pre prepojenie týchto dvoch databáz je prostredníctvom DB link-u, ako integračného nástroja Oracle pre pripojenie databázy k inej databáze []. Ide o metódu, ktorá dokáže prepojiť vzdialené (avšak navzájom viditeľné) úložiská údajov, ale aj dve schémy jednej databázy. Tým by PD aj ND mohli byť schémy jednej databázy, ale aj rôzne vzdialene umiestnené.

Druhá možnosť je len alternatívou pre prípad, že PD a ND budú schémami jednej databázy. Je to GRANT práv na dopytovanie dát z jednej schémy do druhej. Riešenie umožňuje rýchlejšie vykonávanie dotazov, ako prvá stratégia, ale je obmedzené len na jednu databázu.

4.2.3 Návrh novej databázy

5 Použitá literatúra

- 1 MacDonald, M., Szpuszta M.: ASP.NET 3.5 a C# 2008, Zoner Press, 2008. ISBN: 8074130083
- 2 PHP: Hypertext Preprocessor. Dostupné na Internete: <http://www.php.net/> [cit: 2009-november]
- 3 The official Microsoft ASP.NET Site. Dostupné na Internete: <http://www.asp.net/> [cit: 2009-november]
- 4 The Apache Software Foundation. Dostupné na Internete: <http://www.apache.org/> [cit: 2009-november]
- 5 The official Microsoft IIS Site. Dostupné na Internete: <http://www.iis.net/> [cit: 2009-november]
- 6 Microsoft Visual Studio on MSDN. Dostupné na Internete: <http://msdn.microsoft.com/en-us/vstudio/default.aspx> [cit: 2009-november]
- 7 Oracle providers for ASP.NET. Dostupné na Internete: <http://www.oracle.com/technology/tech/dotnet/aspnet/index.html> [cit: 2009-november]
- 8 AnkhSVN – The open source Subversion plugin for Visual Studio. Dostupné na Internete: <http://ankhsvn.open.collab.net/> [cit: 2009-november]
- 9 Tigris.org – Open Source Software Engineering Tools. Dostupné na Internete: <http://subversion.tigris.org/> [cit: 2009-november]
- 10 Cunningham, L.: Database Links: A Definition in Plain English. Dostupné na Internete: <http://it.toolbox.com/blogs/oracle-guide/database-links-a-definition-in-plain-english-7023> [cit: 2009-november]